

INFORMATYKA

– MÓJ SPOSÓB NA POZNANIE I OPISANIE ŚWIATA

PROGRAM NAUCZANIA INFORMATYKI Z ELEMENTAMI
PRZEDMIOTÓW MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZYCH

Informatyka – poziom rozszerzony

Blaski i cienie Internetu

Paweł Perekieta

$$\sum_{i=1}^n$$

Człowiek - najlepsza inwestycja

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WARSZAWSKA
WYŻSZA SZKOŁA
INFORMATYKI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Tytuł: ***Blaski i cienie Internetu***

Autor: ***Paweł Perekietka***

Redaktor merytoryczny: ***prof. dr hab. Maciej M. Sysło***

Materiał dydaktyczny opracowany w ramach projektu edukacyjnego
Informatyka – mój sposób na poznanie i opisanie świata.
Program nauczania informatyki z elementami przedmiotów
matematyczno-przyrodniczych

www.info-plus.wwsi.edu.pl

infoplus@wwsi.edu.pl

Wydawca: Warszawska Wyższa Szkoła Informatyki
ul. Lewartowskiego 17, 00-169 Warszawa
www.wwsi.edu.pl
rektorat@wwsi.edu.pl

Projekt graficzny: *Marzena Kamasa*

Warszawa 2013

Copyright © Warszawska Wyższa Szkoła Informatyki 2013
Publikacja nie jest przeznaczona do sprzedaży

Człowiek - najlepsza inwestycja

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WARSZAWSKA
WYŻSZA SZKOŁA
INFORMATYKI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

SCENARIUSZ TEMATYCZNY

BLASKI I CIENIE INTERNETU

→ INFORMATYKA – POZIOM ROZSZERZONY

OPRACOWANY W RAMACH PROJEKTU:
INFORMATYKA – MÓJ SPOSÓB NA POZNANIE I OPISANIE ŚWIATA.
PROGRAM NAUCZANIA INFORMATYKI
Z ELEMENTAMI PRZEDMIOTÓW MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZYCH

Streszczenie

*Zjawisko Internetu przypomina nam poniekąd znany nam z Biblii potop,
czyli nadmiar wód, w którym można ze wszystkim utonąć,
jeżeli nie zdołamy dla ratunku, jak Noe, zbudować sobie „Arki Noego Internetu”.*

Łatwo rzec, ale nie sposób myśł taką zrealizować

Stanisław Lem

Problemem współczesnej edukacji nie jest brak (dostępu do) informacji, tylko jej nadmiar. Trzeba jednak wiedzieć, w jaki sposób szukać tego, co chcemy znaleźć. Wyzwaniem do nauczyciela na początku XXI wieku jest uczyć radzenia sobie w sytuacji nadmiaru informacji. W szczególności zadaniem nauczyciela informatyki jest działalność profilaktyczna, swego rodzaju alfabetyzacja informacyjna, tzn. kształtowanie umiejętności informacyjnych (ang. *information literacy*). Jednym z głównych jej elementów jest wprawa w skutecznym wyszukiwaniu informacji wartościowych (trafnych, wiarygodnych, o wysokiej jakości). Innym jest pogłębienie znajomości negatywnych skutków istniejącego stanu rzeczy, jakie stanowią tzw. choroby informacyjne.

Czas realizacji

4 x 45 minut

Tematy lekcji

1. (Nie)wiarygodność informacji i inne choroby informacyjne (2 x 45 minut)
2. Dwie „strony” Internetu. Korzyści i niebezpieczeństwa (2 x 45 minut)

LEKCJA NR 1

TEMAT: (Nie)wiarygodność informacji i inne choroby informacyjne

Streszczenie

Internet jest bogatym źródłem wiadomości dla uczniów. Jednak znalezienie w nim wartościowej informacji (a więc trafnej, wiarygodnej, o wysokiej jakości) nie jest proste. Rezultatom wyszukiwania, oferowanym przez wyszukiwarki stron WWW, trzeba się uważnie przyglądać i krytycznie oceniać. Najważniejszym zadaniem nauczyciela nie jest przekazanie uczniom, jak znajdować informacje w Internecie, ale w jaki sposób określić ich wiarygodność.

Zajęcia powinny mieć charakter profilaktyki, której elementem jest alfabetyzacja informacyjna, tzn. kształcenie umiejętności informacyjnych. Przed szkołą i innymi instytucjami edukacyjnymi stoi ważne zadanie kształtowania kultury informacyjnej człowieka w zakresie tworzenia, przekazywania i odbioru informacji. Kultura informacyjna bowiem uruchamia odpowiednie mechanizmy obronne i stanowi rodzaj profilaktyki w tym zakresie. W przypadku niepodjęcia tego wyzwania społeczeństwu informacyjnemu XXI wieku zagrażać będą tzw. choroby informacyjne.

Podstawa programowa

Etap edukacyjny: IV, przedmiot: informatyka (poziom rozszerzony)

Cele kształcenia – wymagania ogólne

V. Ocena zagrożeń i ograniczeń, docenianie społecznych aspektów rozwoju i zastosowań informatyki.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

7. Uczeń wykorzystuje komputer i technologie informacyjno-komunikacyjne do rozwijania swoich zainteresowań, opisuje zastosowania informatyki, ocenia zagrożenia i ograniczenia, docenia aspekty społeczne rozwoju i zastosowań informatyki:

7.2. Uczeń wyjaśnia szanse i zagrożenia dla rozwoju społecznego i gospodarczego oraz dla obywateli, związane z rozwojem informatyki i technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Cel

Uczeń:

- wskazuje szanse i zagrożenia, związane z rozwojem Internetu jako źródła informacji;
- charakteryzuje przyczyny „niedomagań” człowieka w sferze informacyjnej;
- dostrzega znaczenie kształtowania kultury informacyjnej dla człowieka XXI w.;
- ma świadomość odpowiedzialności za tworzoną i zamieszczaną w Internecie informację.

Słowa kluczowe

nadmiar informacji, wiarygodność informacji, „alfabetyzacja” informacyjna (umiejętności informacyjne), choroby informacyjne, kultura informacyjna

Co przygotować

- Film „Why can't I just Google?” z napisami w języku polskim (kanał Library La Trobe University ged na YouTube), <http://www.amara.org/pl/videos/Bfv5WlhRClcE/info/why-cant-i-just-google/>

- Prezentacja „Choroby informacyjne”

Przebieg zajęć

Wprowadzenie (5-10 minut)

Na początku zajęć nauczyciel może przywołać – i razie potrzeby wyjaśnić – określenie „cyberchondria”, które stanowi współczesną odmianę hipochondrii. Celem jest sprowokowanie dyskusji z uczniami na temat problemu nadmiaru informacji (tj. przeciążenia informacyjnego w Internecie) i chorób informacyjnych. Posługiwanie się podczas zajęć metaforą medyczną będzie pomocne w zrozumieniu zjawisk, które pojawiły się jako efekt powszechnego dostępu do Internetu.

Zasadnicza część lekcji (70-80 minut)

1. Zasadnicza część lekcji powinna rozpocząć się od zebrania opinii uczniów na temat krótkiego filmu edukacyjnego „Why can't I just Google?” z napisami w języku polskim (kanał Library La Trobe University ged na YouTube). Film powstał jako multimedialny element alfabetyzacji informacyjnej studentów pierwszego roku na pewnej australijskiej uczelni.

Uczniowie powinni obejrzeć film w ramach wcześniejszego przygotowania się do lekcji. Nauczyciel stawia pytanie: Dlaczego autorzy filmu krytycznie oceniają sposób korzystania z wyszukiwarki Google i Wikipedii? Nauczyciel wskazuje kilka osób, które wypowiedzą się w tej kwestii. W razie potrzeby warto wyświetlić film ponownie.

2. Następnie nauczyciel powinien zainicjować dyskusję, której celem jest sformułowanie kryteriów oceny wiarygodności informacji znalezionych w Internecie. Zadaje pytania naprowadzające, np.: Jaki jest pożytek dla człowieka z kilkuset (nawet tysięcy czy milionów!) informacji, jeżeli nie ma on możliwości ich przetworzenia, przeanalizowania? Rozmowę powinny kończyć konkluzje: ilość informacji nie decyduje o jej jakości; kluczowe znaczenie dla jakości informacji ma jej wiarygodność.

Wymianie myśli powinien towarzyszyć zapis propozycji szczegółowych kryteriów na tablicy. Dyskusja powinna zakończyć się podsumowaniem w postaci sformułowania ogólnych założeń.

O wiarygodności informacji decyduje:

- autorytet źródła informacji (czy mamy do czynienia z autorem, którego kompetencjom można zaufać);
- aktualność informacji (czy można sprawdzić datę utworzenia strony i aktualizacji jej treści);
- oraz możliwość potwierdzenia informacji w niezależnych źródłach.

3. W ramach wprowadzenia do drugiej części lekcji nauczyciel może posłużyć się parafrazą fragmentu tekstu prof. Wiesława Babika: „Poszukiwanie informacji może bowiem prowadzić w ślepe zaułki, w ostateczności do frustracji poszukującego. Często wydaje się nam, że wystarczy wpisać jakieś słowo lub słowa i to już wystarczy. Okazuje się jednak, że otrzymujemy również sporo informacji, których nie poszukiwaliśmy i których nie potrzebujemy. Są to więc informacje niechciane. Fakt pojawiania się w odpowiedziach informacji, których nie poszukiwaliśmy czasami może powodować wzrost aktywności w szukaniu informacji, a także gromadzenie nieraz ogromnej ilości informacji i dokumentów, które na razie nie są wykorzystywane, ale są gromadzone tak na wszelki wypadek, gdyż w przyszłości mogą się przydać”.

Następnie nauczyciel stwierdza, że przedstawiony przez niego opis jest ilustracją jednej z chorób informacyjnych, zwanej chomikowaniem informacji. I przedstawia prezentację na temat innych chorób informacyjnych oraz zasadach (standardach) kształcenia umiejętności informacyjnych. Każdy slajd powinien być przedmiotem rozmowy z uczniami.

Podsumowanie pierwszej lekcji (5-10 minut)

Na zakończenie zajęć warto, aby nauczyciel podkreślił, że umiejętności informacyjne są jedną z kluczowych kompetencji człowieka XXI wieku, który żyjąc w społeczeństwie informacji uczy się przez całe życie, tzn. doskonali i pogłębia wiedzę, umiejętności i kompetencje (określenia „uczyć się przez całe życie” użyto w memorandum Komisji Europejskiej w 2000 r.).

Zadanie domowe

- Zadanie domowe polega na przygotowaniu się uczniów do lekcji, której celem będzie próba opisu (w sposób w miarę kompletny) korzyści oraz zagrożeń związanych z Internetem.

Każdy uczeń otrzymuje fragment jednego artykułu dotyczącego wybranego aspektu tematu. Ten sam tekst powinien trafić do przynajmniej dwóch osób w grupie. Uczniowie powinni mieć świadomość tego, że w czasie dyskusji na następnej lekcji powinni odwoływać się (również krytycznie) do opinii autorów tekstów.

Mogą to być następujące opracowania (kopie dostępne są w Internecie):

1. Tomczyk Ł., Węgrzyk I., *Wykluczenie cyfrowe w z informatyzowanym świecie*, w: *Rola informatyki w naukach ekonomicznych i społecznych. Innowacje i implikacje interdyscyplinarne*, (red.) Zieliński Z., Kielce 2010, s. 207-221, <http://www.pitwin.edu.pl/pdf/zeszyt2-2010.pdf>
 2. Lem S., *Ryzyko Internetu*, „PC Magazine po Polsku” nr 5/1996, s. 16-18, <http://wiadomosci.onet.pl/ciekawostki/ryzyko-internetu/kdm61>
 3. Robak M., *Moralność Internetu*, „Więź” nr 11/1999, s. 21-32, http://www.wiez.pl/czasopismo/s,czasopismo_szczegoly,id,85,art,3767
 4. Rożek T., *Szeptanie w sieci*, „Gość niedzielny” nr 37/2010, s. 46-47, <http://www.opoka.org.pl/biblioteka/X/XK/gn201037-marketing.html>
 5. Szpunar M., *Bliskie więzi na odległość – paradoksalna natura związków online*, w: *Definiowanie McLuhana. Media a perspektywy rozwoju rzeczywistości wirtualnej*, (red.) Sokołowski M., Olsztyn, 2006, s. 211-222, http://www.magdalenaszpunar.com/_publikacje/2006/bliskie_wiezi_na_odleglosc.htm
- Drugie zadanie polega na zapoznaniu się przez uczniów z przykładem testu sprawdzającego uzależnienie od Internetu. Nauczyciel może udostępnić uczniom np. test opracowany przez dr Maresę Orzack (z Harvard University Medical School), która była pionierem terapii uzależnień od Internetu. Nauczyciel powinien zaznaczyć, że test powstał kilkanaście lat temu i nie uwzględnia np. problemu portali społecznościowych.

Odpowiedz na poniższe pytania (Tak lub Nie) i podlicz wszystkie odpowiedzi:

1. Czy zasiadając przed komputerem czujesz euforię, podniecenie lub ulgę?
2. Czy poświęcasz coraz więcej czasu, aby wywołać to uczucie?
3. Czy nie siedząc przed komputerem czujesz się bezradny, przygnębiony lub poirytowany?
4. Czy zdarzyło Ci się nie przyjść na umówione spotkanie z powodu jakiejś niezbyt pilnej pracy na komputerze?
5. Czy buszujesz po Internecie więcej niż trzy godziny dziennie?
6. Jeśli większość czasu spędzasz przed komputerem w pracy, to czy często zdarza Ci się uczestniczyć w pogawędkach w wirtualnych kawiarenkach albo przeglądać strony WWW niewiązane z pracą?
7. Czy często ściągasz pornografię z Internetu?
8. Czy łatwiej rozmawia Ci się z ludźmi przez Internet niż na żywo?
9. Czy rodzina i znajomi mówią Ci, że spędzasz za dużo czasu w sieci?
10. Czy kiedykolwiek próbowałeś – bezskutecznie – ograniczyć czas spędzany przed komputerem?
11. Czy po stukaniu w klawiaturę odczuwasz czasem drętwienie małego palca?
12. Czy czasami ukrywasz, ile czasu naprawdę spędzasz przed komputerem?
13. Czy cierpisz na bóle w nadgarstkach albo czy lekarze stwierdzili u Ciebie tzw. zespół ciasnoty kanału nadgarstka?
14. Czy często odczuwasz ból pleców (częściej niż raz w tygodniu)?
15. Czy odczuwasz suchość w oczach?
16. Czy chcesz spędzać więcej czasu w sieci?

17. Czy zdarzyło Ci się nie jeść lub jeść przy komputerze, aby jak najdłużej siedzieć w sieci?
18. Czy z powodu komputera zdarzyło Ci się zaniedbywać higienę osobistą (np. golenie czy prysznic)?
19. Czy masz problemy ze snem lub śpisz w nietypowych porach, od czasu kiedy zacząłeś używać komputera codziennie?

Jeśli masz więcej niż dziesięć odpowiedzi pozytywnych (Tak), to znak, że czas odpocząć od komputera.

Źródło: „Komputer” (dodatek „Gazety Wyborczej”) nr 8/1999, s. 2.

Ocenianie

Nauczyciel może oceniać osiągnięcia uczniów na podstawie obserwacji ich pracy i zaangażowania na lekcji oraz na podstawie prac przygotowanych w ramach zadania domowego.

Dostępne pliki

1. Film „Why can't I just Google?” z napisami w języku polskim (kanał Library La Trobe University Ged na YouTube)
<http://www.amara.org/pl/videos/Bfv5WlhRClcE/info/why-cant-i-just-google/>
2. Prezentacja 1 „Choroby informacyjne”
3. Test sprawdzający uzależnienie od Internetu – zadanie domowe 1
4. Społeczeństwo informacyjne – zadanie 2

Informacja o materiałach źródłowych

Podstawowym materiałem źródłowym są publikacje prof. Wiesława Babika, w szczególności referat „O niektórych chorobach powodowanych przez informacje”, wydrukowany w książce: *Komputer w edukacji. 16. Ogólnopolskie Sympozjum Naukowe*, (red.) Morbitzer J., Kraków 29-30 września 2006 r., Kraków 2006, s. 15-20.

LEKCJA NR 2

TEMAT: Dwie „strony” Internetu. Korzyści i niebezpieczeństwa

Streszczenie

Ważnym elementem zajęć jest określenie korzyści, jakie przyniosła społeczeństwu rewolucja internetowa – dlatego istotnym wątkiem będzie podkreślenie problemu tzw. wykluczenia cyfrowego. Uczniowie powinni mieć jednak świadomość zagrożeń, jakie wynikają z istnienia ciemnej strony Internetu, tj. świadomość patologicznego czy wręcz przestępczego oblicza sieci.

Warto przy tym, aby uczniowie poznali głosy specjalistów, fragmenty publikacji popularnonaukowych na temat socjologii Internetu. Czy klasyczne już teksty – np. fragmenty felietonów Stanisława Lema, który jeszcze w latach 90. XX wieku pisał o awersie korzyści i rewersie bied, związanych z istnieniem globalnej sieci komputerowej.

Podstawa programowa

Etap edukacyjny: IV, przedmiot: informatyka (poziom rozszerzony)

Cele kształcenia – wymagania ogólne

V. Ocena zagrożeń i ograniczeń, docenianie społecznych aspektów rozwoju i zastosowań informatyki.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

7. Wykorzystywanie komputera i technologii informacyjno-komunikacyjnych do rozwijania zainteresowań, opisywanie zastosowań informatyki, ocena zagrożeń i ograniczeń, aspekty społeczne rozwoju i zastosowań informatyki.

7.2. Uczeń wyjaśnia szanse i zagrożenia dla rozwoju społecznego i gospodarczego oraz dla obywateli, związane z rozwojem informatyki i technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Cel

Uczeń:

- wskazuje i grupuje, stosując obiektywne kryteria, różnorakie korzyści z istnienia globalnej sieci Internet;
- omawia zagrożenia i niebezpieczeństwa (w różnych ich aspektach), które są negatywnymi konsekwencjami rozwoju Internetu i społeczeństwa informacyjnego;
- ma świadomość przyczyn zjawiska wykluczenia cyfrowego i działa na rzecz zmiany sytuacji, np. poprzez działania wolontariatu w kierunku alfabetyzacji komputerowej starszego pokolenia.

Słowa kluczowe

wykluczenie cyfrowe, społeczeństwo informacyjne, netykieta, moralność w Internecie

Co przygotować?

- Schematy graficzne do wydruku: „Awers korzyści” oraz „Rewers bied” (wydruk dwustronny) – materiały pomocnicze 1 i 2
- „Blaski i cienie Internetu” (wydruk) – materiały pomocnicze 3

Przebieg zajęć

Wprowadzenie (5-10 minut)

Nauczyciel rozpoczyna lekcję od przywołania słów Stanisława Lema, który w latach 90. XX wieku w jednym z felietonów o Internecie pisał: „Każda bez wyjątku nowa technologia ma awers korzyści i zarazem rewers nowych, nieznanych dotychczas bied”. Nauczyciel powinien podkreślić, że celem lekcji nie jest „straszenie” Internetem, przedstawianie go jako nowej puszkii Pandory, ale realne spojrzenie na dwie strony tego zjawiska. Powinien przywołać słowa jednego z autorów (M. Robak): „Nie można mówić o «moralności internetu», ale co najwyżej o moralności «w internecie», gdyż sprawcą każdego czynu moralnego jest człowiek”. I zapytać o rozumienie słów przez uczniów.

Uczniowie powinni zostać podzieleni na tzw. grupy eksperckie – w każdej z nich powinna znaleźć się co najmniej jedna osoba, która w ramach zadania domowego czytała odpowiedni tekst (w grupie powinno być więc co najmniej pięć osób).

Zasadnicza część lekcji (60-65 minut)

1. Zasadnicza część lekcji rozpoczyna się od ćwiczenia (integrującego) „Awers korzyści i rewers bied” – uczniowie otrzymują kartkę, która przedstawia dwa oblicza Internetu (jakby dwie strony medalu). Mają za zadanie przedyskutować, ustalić (być może w drodze głosowania) i zapisać listę korzyści (pozytywnych konsekwencji) oraz listę bied (negatywnych konsekwencji), jakie dla społeczeństwa i każdego człowieka stanowi istnienie globalnej sieci komputerowej. Powinni używać krótkich sformułowań w stylu: telepraca, handel elektroniczny, rozrywka itp. Schemat ma postać „tarczy strzelniczej” – na każdym kolejnym polu uczniowie powinni wpisać dwa razy więcej przykładów (odpowiednio: 1, 2, 4, 8). Po ok. 10 minutach powinno nastąpić podsumowanie – przedstawiciele dwóch grup prezentują efekty pracy (i uzasadniają wybór trzech pierwszych przykładów).
2. Warto, aby uczniowie poznali głosy specjalistów, zapoznając się z fragmentami publikacji popularnonaukowych z zakresu socjologii Internetu. Nie jest możliwe, by każdy czytał wszystko. Dlatego teraz uczniowie pracują w grupach eksperckich nad zadaniem „Blaski i cienie Internetu”. Każda grupa otrzymuje wydruk zadania, które polega na dopasowaniu wyimków z różnych tekstów z hasłami-kluczami, stosowanymi przez autorów tekstów. Odpowiednie osoby powinny na bieżąco komentować stosowny fragment kolegom i koleżankom w grupie. Kilka terminów (hasła) i fragmentów pochodzi z tekstów nieznanych uczniom – nauczyciel powinien o tym powiedzieć wyraźnie.

Po 25 minutach następuje faza podsumowania – na tablicy (lub z użyciem rzutnika multimedialnego) zapisywane są odpowiedzi do zadania. Wybrana osoba powinna – w razie wątpliwości – skomentować dany fragment.

Rozwiązanie:

termin (hasło)	fragment	źródło
1. mitologia Internetu	F	3 (M. Robak)
2. marketing szeptany	Z	4 (T. Rożek)
3. chaos informacyjny	C	2 (S. Lem)
4. samotność informacyjna	U	8 (W. Babik)
5. „autorytet” pośredników	S	4 (T. Rożek)
6. „caveat emptor”	E	2 (S. Lem)
7. język ekonomiczny (instant)	M	5 (M. Szpunar)
8. wielogłosowość	L	5 (M. Szpunar)
9. obsesja wolności	I	5 (M. Szpunar)

termin (hasło)	fragment	źródło
10. anonimowość	Y	3 (M. Robak)
11. wykluczenie cyfrowe	K	1 (Ł. Tomczyk)
12. dyskryminacja	R	1 (Ł. Tomczyk)
13. indywidualizm	O	5 (M. Szpunar)
14. nieprawdziwe informacje	T	4 (T. Rożek)
15. technogenny imperializm	B	2 (S. Lem)
16. inkluzja cyfrowa	N	1 (Ł. Tomczyk)
17. netykieta	H	3 (M. Robak)
18. jakość i wiarygodność	W	9 (M. Szpunar)
19. „elektroniczna epoka jaskiniowa”	D	2 (S. Lem)
20. wirtualizacja życia	P	6 (C. Stoll)
21. luka informacyjna	A	1 (Ł. Tomczyk)
22. phishing	J	7 (M. Gajewski)
23. komputerowa higiena	G	3 (M. Robak)

1. Tomczyk Ł., Węgrzyk I., *Wykluczenie cyfrowe w z informatyzowanym świecie*, w: *Rola informatyki w naukach ekonomicznych i społecznych. Innowacje i implikacje interdyscyplinarne*, (red.) Zieliński Z., Kielce 2010, s. 207-221, <http://www.pitwin.edu.pl/pdf/zeszyt2-2010.pdf>
2. Lem S., *Ryzyko Internetu*, „PC Magazine po Polsku” nr 5/1996, s. 16-18, <http://wiadomosci.onet.pl/ciekawostki/ryzyko-internetu/kdm61>
3. Robak M., *Moralność Internetu*, „Więź” nr 11/1999, s. 21-32, http://www.wiez.pl/czasopismo/s,czasopismo_szczegoly,id,85,art,3767
4. Rożek T., *Szeptanie w sieci*, „Gość niedzielnny” nr 37/2010, s. 46-47, <http://www.opoka.org.pl/biblioteka/X/XK/gn201037-marketing.html>
5. Szpunar M., *Bliskie więzi na odległość – paradoksalna natura związków online*, w: *Definiowanie McLuhana. Media a perspektywy rozwoju rzeczywistości wirtualnej*, (red.) Sokołowski M., Olsztyn, 2006, s. 211-222, http://www.magdalenaszpunar.com/_publikacje/2006/bliskie_wiezi_na_odleglosc.htm
6. Gajewski M., *Phishing – łowienie naiwnych*, http://www.chip.pl/artykuly/trendy/2009/11/phishing-lowienie-naiwnych?b_start:int=0
7. Szpunar M., *Wikipedia – zbiorowa mądrość czy kolektywna głupota?*, „e-mentor” nr 5/2008, s. 11-16, http://www.magdalenaszpunar.com/_publikacje/2008/Wikipedia-zbiorowa_madroszc_czy_kolektywna_glupota.pdf
8. Babik W., *O niektórych chorobach powodowanych przez informacje*. w: *Komputer w edukacji. 16. Ogólnopolskie Sympozjum Naukowe*, (red.) Morbitzer, J., Kraków, 29-30 września 2006 r., Kraków 2006, s. 15-20
9. Stoll C., *Krzemowe remedium*, Warszawa 2000

Podsumowanie lekcji (10-15 minut)

Istotne jest, by na zakończenie zajęć podkreślić, że lekcja nie jest z pewnością wyczerpaniem tematu. Nauczyciel powinien zaakcentować wyraźnie, że pominięto niektóre aspekty o charakterze technicznym czy prawnym. Może przedstawić uczniom przykłady klasyfikacji zagrożeń, związanych z istnieniem globalnej sieci internetowej.

Oto dwa takie zastawienia:

■► według prof. Wiesława Babika:

- zagrożenia o charakterze psychologicznym:
wewnętrzny przymus bycia w sieci; ucieczka od świata realnego do sztucznego świata wirtualnego; dostęp do patologicznych grup kulturowych; alienacja (np. alienuje telepraca);
- zagrożenia o charakterze technicznym:
zagrożenie utraty danych w wyniku kradzieży lub ich zniszczenie przez człowieka; wirusy komputerowe;
- zagrożenia o charakterze medycznym:
zagrożenia zdrowia człowieka powodowane m.in. pracą przy komputerze, czy szkodliwością promieniowania monitora komputera;
- zagrożenia o charakterze prawnym:
zagrożenie praw autorskich;
- zagrożenia o charakterze społecznym:
niebezpieczeństwo nowych podziałów społecznych spowodowane nierównomiernym dostępem do informacji – problem wykluczenia; atomizacja społeczeństwa; zanik poczucia służby publicznej; problemy ochrony prywatności; napływ informacji niezamawianej, nieprawdziwej, niekompletnej.

■► według dr Kimberly Young:

- erotomania informacyjna, czyli nałogowe poszukiwanie materiałów (zdjęć i filmów) erotycznych oraz uczestnictwo w czatach o tym charakterze;
- socjomania informacyjna, czyli uzależnienie się od kontaktu z innymi w sieci za pomocą poczty elektronicznej lub grup dyskusyjnych;
- uzależnienie od sieci, czyli obsesja śledzenia co dzieje się w sieci;
- przeciążenie informacyjne, czyli obsesyjne poszukiwanie informacji i przeszukiwanie baz danych oraz udział w wielu grupach dyskusyjnych równocześnie;
- uzależnienie od komputera, czyli przymus spędzania czasu przy komputerze.

(Bardziej szczegółowe omówienie wyników badań dr Young nauczyciel może znaleźć w artykule Małgorzaty Więczkowskiej pt. *Dziecko w sieci*, opublikowanym w kwartalniku „Być dla innych”, 3(42) 2010, s. 83. Pełne omówienie – w książce Cesare Guerresci, *Nowe uzależnienia*, Kraków 2005, s. 64-84).

Zadania domowe

- Zadanie polega na przygotowaniu krzyżówki, która służyć ma utrwaleniu terminów (hasła) z lekcji. Nauczyciel może wskazać oprogramowanie, które pomoże w przygotowaniu układu krzyżówki (np. EllipseCrossword).
- Ćwiczenie „Awers korzyści” może mieć kontynuację w postaci opracowania efektów pracy na lekcji w postaci klasycznej gry dydaktycznej, zwanej pokerem kryterialnym. Osoby, które będą w to zaangażowane, powinny wykorzystać „tarcze strzelnicze”, przygotowane przez każdą z grup. Efekt (plansza z polami i karty przygotowane w edytorze graficznym) mogą stanowić środek dydaktyczny do wykorzystania przez nauczyciela w pracy w klasie pierwszej szkoły ponadgimnazjalnej.
- Inne zadanie może polegać na opracowaniu (np. w formie prezentacji lub pytań do debaty) jednego z tematów:
 - Telepraca – informatyka fundamentem tzw. pracy zdalnej, ponieważ wykonywanie obowiązków może odbywać się niezależnie od miejsca, w którym pracownik się znajduje.

(Przykłady pytań szczegółowych:
Jakie są argumenty za takim rozwiązaniem, a jakie przeciwko?)

Jakie zalety i jakie wady ma tzw. praca zdalna dla pracownika i dla pracodawcy?

Czy wzmocni to więzy rodzinne?

Czy osłabi się w ten sposób więzy rodzinne?

Czy osoby pracujące w domu mają takie same możliwości kariery, co osoby pracujące w miejscu pracy?)

- Handel elektroniczny – zakupy i sprzedaż różnych usług i produktów za pośrednictwem technologii teleinformatycznych.

(Przykłady pytań szczegółowych:

Jak wpływ ma taka forma zakupów na społeczeństwo?

Co z centrami handlowymi?

Co z małymi sklepami, w których lubimy przeglądać rzeczy bez kupowania? Czy istnieją jakieś moralne zobowiązania do płacenia więcej za tę samą rzecz w celu wspierania produktów w lokalnym sklepie?

Jakie mogą być długofalowe skutki zamawiania za niższą cenę w Internecie?)

Ocenianie

Nauczyciel może oceniać osiągnięcia uczniów na podstawie obserwacji ich pracy i zaangażowania na lekcji oraz na podstawie prac przygotowanych w ramach zadania domowego.

Dostępne pliki

1. Schematy graficzne do wydruku – materiały pomocnicze 1 i 2
2. Zadanie – materiały pomocnicze 3
3. Polskie prawo autorskie w dobie Internetu – zadanie 3 z animacją 1
4. Zadanie domowe 1
5. Test

Informacja o materiałach źródłowych

Podstawowym materiałem źródłowym dla nauczyciela są publikacje (fragmenty publikacji), które były podstawą przygotowania się uczniów do lekcji. Nauczyciel powinien znać je wszystkie.

Człowiek - najlepsza inwestycja

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WARSZAWSKA
WYŻSZA SZKOŁA
INFORMATYKI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego